

Інтелектуальний капітал країни

Підготував:
Головач Борис Андрійович
студент 1кМ бгрупа

Сьогодні однією з наймогутніших рушійних сил розвитку цивілізації є творча діяльність людини. В сучасних умовах ефективність економіки, науково-технічний рівень виробництва, соціально-економічний прогрес залежать від обсягу накопичених суспільством знань та ефективності використання інтелектуальних ресурсів нації.

За підрахунками Всесвітнього банку у складі національного багатства США основні виробничі фонди (будівлі та споруди, машини та обладнання) складають лише 19%, природні ресурси – 5%, а людський капітал – 76%. В Західній Європі відповідні показники – 23,2%, 2% та 74%, в Росії – 10%, 40% та 50%. Виходячи з цього все більша частка капітал найціннішим ресурсом постіндустріальної економіки стає важливішим ніж природні та накопичені багатства.

Капітал (капітальні блага) — це ресурси, яким у людських планах відводиться роль факторів майбутнього виробництва. Скажімо, верстат є капіталом лише у тому разі, якщо люди, які розпоряджаються або можуть розпоряджатися ним, планують використовувати його деякий час для виробництва благ. Якщо цей верстат перестане розглядатися як засіб майбутнього виробництва (наприклад, через появу ефективніших інструментів), він одразу втратить свій статус капітального блага.

Інтелектуальний капітал — інтелектуальні здатності людей, у сукупності зі створеними ними матеріальними й нематеріальними засобами, які використовуються в процесі інтелектуальної праці.

Інтелектуальним капіталом в сучасних умовах можуть володіти люди будь-яких професій, здатні до творчого мислення.

Інтелектуальний капітал - це термін для позначення нематеріальних активів, без яких країна не може існувати, посилюючи конкурентні переваги.

Складовими частинами інтелектуального капіталу є: людські активи, інтелектуальна власність, інфраструктурні і ринкові активи. Під людськими активами мається на увазі сукупність колективних знань співробітників підприємства, їхніх творчих здібностей, уміння вирішувати проблеми, лідерських якостей, підприємницьких і управлінських навичок.

Слід зазначити, що ринок є «вимірювальним пристроєм» людської праці.

Енергія людської праці в кінцевому підсумку знаходить свій вираз у формі числа (вартості товару, ціни товару) в ринковому середовищі. Елементами товарності є не лише матеріальні речі, предмети і послуги, а й результати інтелектуальної праці – ідеї, управлінські рішення, винаходи, сорти рослин тощо. Ось чому в динамічному ринковому середовищі по відношенню до результатів інтелектуальної праці використовують терміни «інтелектуальна власність», «інтелектуальний потенціал», «інтелектуальний капітал», «комерціалізація інтелектуальної власності» тощо.

Структура інтелектуального капіталу

У складі інтелектуального капіталу виділяють три складові:

Людський капітал: знання, навички, досвід, ноу-хау, творчі здібності, креативний спосіб мислення, моральні цінності, культура праці та ін.;

Організаційний капітал: патенти, ліцензії, ноу-хау, програми, товарні знаки, промислові зразки, технічне й програмне забезпечення, організаційна структура, корпоративна культура й т.п.;

Споживчий капітал: зв'язки з постачальниками, споживачами, посередниками, кредитно-фінансовими установами, органами влади та ін.

Чинники, що впливають на інтелектуальний капітал

- Робоча сила;
- Нематеріальні активи;
- Фінансово-інноваційний капітал;
- Високі технології;
- Рівень розвитку інформаційного середовища;
- Наявність сучасної ринкової інфраструктури;
- Стан інноваційного середовища та інші.

До інтелектуального капіталу відноситься продукт розумової, інтелектуальної праці, продукт творчих зусиль. Щоб глибше усвідомити поняття та механізм функціонування інтелектуального капіталу, слід поділити його на окремі складові елементи з наступним групуванням за однорідними ознаками, тобто здійснити його класифікацію. Класифікацію видів інтелектуального капіталу здійснюють за різними ознаками залежно від цілі та завдань, які при цьому вирішуються

- За резидентами інтелектуального капіталу виділяють національний, який створений та використовується вітчизняними резидентами і іноземний, який застосовується іноземними резидентами.
- За формою власності інтелектуальний капітал може бути приватним, колективним та державним. Інтелектуальна форма власності визначає: кому належить результат інтелектуальної творчої діяльності, який втілений у певну об'єктивну форму (патент, свідоцтво, ноу-хау, товарний знак, авторський твір тощо). Що стосується приватної або колективної форми власності, то мається на увазі, кому належить результат власного творчого пошуку. Що стосується державної форми інтелектуальної власності, то до неї відносять продукт інтелектуальної праці, створений на замовлення державних органів влади за рахунок бюджетних коштів.
- За міжнародними стандартами відповідно до форми залучення, усі результати творчої інтелектуальної діяльності, з точки зору правової охорони, частіше поділяються на об'єкти, які охороняються правом промислової власності, і на об'єкти, які охороняються авторським правом. До промислової власності належать винаходи, корисні зразки, промислові моделі, фабричні або товарні знаки, «ноу-хау». До об'єктів, які охороняються авторським правом належать права на наукові, літературні, художні та музичні твори, бази даних тощо.
- За терміном надходження інтелектуальний капітал поділяється на власний, який може бути на балансі суб'єкта господарювання, наприклад, у формі капітальних інвестицій та строковий, який знаходить відображення у вигляді нематеріальних активів, які в залежності від виду мають відповідний термін знаходження згідно законодавства України про охорону інтелектуальної власності. Строковий капітал – не зарахований на балансі підприємства і є тимчасовим.
- За ознакою формування (мобілізації) інтелектуальний капітал поділяється на створений самим суб'єктом господарювання і придбаний у інших суб'єктів господарювання.

Висновок:

Світовий досвід підтверджує ефективність інноваційної моделі розвитку на основі використання результатів інтелектуальної діяльності. Основне суспільне багатство розвинутих країн – це нова інтелектуальна еліта: науковці, підприємці, менеджери, фінансисти, висококваліфіковані інженери, інші фахівці, зайняті у сфері високих технологій, розповсюдження інформації та нових знань. Саме вони формують середній клас, який є основою соціальної стабільності і рушієм прогресу.